

Facultade de Dereito

Presentación

Benvidos/as á Facultade de Dereito da Universidade de Vigo, un centro de educación superior onde preto de cincuenta profesionais e cincocentos estudiantes se dedican día a día á **docencia**, á **investigación** e ao **estudo** no ámbito xurídico.

Algúns dos nosos signos de identidade son persoal docente e investigador, persoal de administración e servizos e alumnado **altamente cualificado**; traballo en **grupos reducidos**; atención **personalizada**; apoio de **novas tecnoloxías**; variada **oferta académica**; formación xurídica teórica e práctica, exhaustiva e de calidade en todas as ramas do dereito; excelentes **perspectivas profesionais** para os nosos titulados/as; compromiso coa igualdade de xénero como un dos seus valores centrais; investigación e transferencia de resultados baixo criterios óptimos de excelencia; localización nun cómodo campus urbano perfectamente integrado na cidade de Ourense; e vocación de servizo á sociedade que xustifica a nosa existencia.

As titulacións xurídicas do Grao en Dereito [coas mencións en Dereito xudicial e Dereito da UE e desenvolvemento sostible], o programa conxunto ADE-Dereito e o Mestrado universitario en avogacía, impartido en colaboración co Ilustre Colexio de Avogados de Ourense, constitúen os piares centrais da nosa oferta formativa. Proporcionanllas aos titulados/as as competencias e as habilidades necesarias para acceder ao emprego público nas distintas administracións, ao emprego privado en postos con formación xurídica altamente cualificados e ao exercicio de profesións xurídicas; ademais de comportarse de xeito ético e con responsabilidade social como profesionais do derecho.

Información xeral

DATOS DO CENTRO

Facultade de Dereito, Edificio Xurídico Empresarial
Campus Universitario As Lagoas s/n

32004 - Ourense
Ourense
España

sdefdo@uvigo.es

Tlf.: +34 988 368 700 - +34 988 368 900
Fax: +34 988 368 923

Web <http://dereito.uvigo.es>

PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito

Materias

Curso 2

Código	Nome	Cuadrimestre	Cr.totais
--------	------	--------------	-----------

O03G730V01211	Dereito internacional público	1c	9
O03G730V01212	Dereito penal I	1c	9
O03G730V01213	Dereito civil I. Obrigas e contratos	1c	6
O03G730V01214	Empresa: Contabilidade financeira I	1c	6
O03G730V01215	Dirección de operacións	1c	9
O03G730V01221	Sistema xudicial español e proceso civil	2c	9
O03G730V01222	Dereito administrativo I	2c	9
O03G730V01223	Dereito civil II. Dereitos reais	2c	6
O03G730V01224	Macroeconomía	2c	6
O03G730V01225	Contabilidade financeira II	2c	6

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito internacional público

Materia	Dereito internacional público			
Código	O03G730V01211			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Sánchez Ramos, María Belén			
Profesorado	Sánchez Ramos, María Belén			
Correo-e	bsanchez@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Esta materia pretende achegar o alumnado un coñecemento da dimensión xurídica da Sociedade Internacional e da función do Dereito Internacional Público como sistema regulador das relacións na orde internacional. Con esa finalidade, o Programa divídese en tres grandes partes: o ordenamento xurídico internacional; os suxeitos do Dereito Internacional Público e a aplicación do Dereito Internacional Público.			
	Materia do programa English Friendly: Os/as estudiantes internacionais poderán solicitar ao profesorado: a) materiais e referencias bibliográficas para o seguimento da materia en inglés; b) atender as titorías en inglés, c) probas e avaliacións en inglés.			

Competencias

Código

A1	Que os estudiantes demostren posuér e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vangarda do seu campo de estudo.
A2	Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrar por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
A5	Que os estudiantes desenvolvan aquellas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C35	CE43 - Coñecer o ordenamento xurídico internacional, identificar os seus problemas de aplicación e saber abordar a súa solución
C36	CE44 - Ser capaz de interpretar e analizar críticamente o ordenamento xurídico-internacional
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relationalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a sociedade/comunidade internacional, facilitando a comprensión entre o alumnado dos problemas básicos que rodean aquél.	A1 A2 A3 A4	B1 B2 B3 B4	C35 C36 D3 D4	D1 D2 D3 D4
--	----------------------	----------------------	------------------------	----------------------

Desde unha perspectiva xurídico-formal, o Dereito internacional preséntaselle ao alumnado na súa A5 dimensión positiva, ofrecendo o maior número posible de referencias á normativa en vigor. Esta perspectiva complétase cunha aproximación histórico-sociolóxica, expoñendo ao alumnado as realidades subxacentes ás normas e o medio concreto en que estas están chamadas a rexer, posto que para un ensino eficaz da materia é fundamental unha exposición dos acontecementos históricos e dos acontecementos sociolóxicos.

Así mesmo, ambos os enfoques acompañáñanse dunha aproximación axiolóxica ao derecho internacional, coa finalidade de procurar unha constante valoración da norma co ideal de Xustiza. Desde logo, a dimensión finalista da actividade docente conduce a que o ensino non se reduza a unha descripción do ordenamento xurídico internacional, senón que debe facerse reflexionar o alumno sobre o conxunto de valores que inspiran e aos que aspira este ordenamento. Desta forma, ao ensinar e difundir o Dereito internacional preténdese contribuír, en boa medida, a facer progresar a Sociedade internacional e os suxeitos que a compoñen na vía da paz.

Tendo en conta o contido esencial desta disciplina científica, a súa docencia exponse desde unha visión realista, pero co firme propósito de facer partícipe o alumnado dos valores que inspiran o ordenamento xurídico internacional, apuntando, cando sexa posible, suxestións para a mellora das normas que o integran e insistindo, sobre todo, no seu cumprimento. Neste contexto sitúase unha das funcións más importantes da docencia do Dereito internacional público: demostrarlle ao estudiantado, e convencelo, de que esta é unha disciplina cada vez máis relevante na formación de todo xurista e que tomen conciencia da perspectiva internacional, que lles confire o coñecemento do Ordenamento xurídico internacional, como un elemento imprescindible do mundo interdependente.

A función docente universitaria, en que se combina unha función informativa e outra formativa, debe servir para formar xuristas que poidan atopar saídas profesionais vinculadas cos seus estudos pero, sobre todo, tamén debe servir para formar e potenciar as capacidades intelectuais dos estudiantes para que poidan e saibam afrontar de forma crítica os valores e as actitudes sociais que se desenvolven nas sociedades nacionais e internacional de que eles forman parte.

Contidos

Tema

I. O Ordenamento Xurídico-Internacional

Lección 1 .- A Sociedade Internacional e o seu ordenamento xurídico	1. A Sociedade Internacional A) Evolución histórica B) Carácteres básicos 2.O Dereito Internacional como ordenamento xurídico da Sociedade Internacional A) Concepto de Dereito Internacional Público B) Carácteres do Dereito Internacional Público C) Funcións do Dereito Internacional Público
Lección 2.- A formación do Dereito internacional público	1. A creación e o desenvolvemento progresivo do Dereito Internacional Público 2. Os Tratados Internacionais A) O procedemento de celebración dos Tratados B) A aplicación dos Tratados 3. O costume e os principios xerais 4. Os actos unilaterais dos Estados e das Organizacións Internacionais 5. A recepción das normas internacionais nos ordenamentos internos

II. Os suxeitos do Dereito Internacional Público

A) O ESTADO

Lección 3.- O Estado como suxeito primario do Dereito Internacional Público	1. Os elementos constitutivos do Estado 2. O recoñecemento de Estados e o recoñecemento de gobernos 3.As inmunidades do Estado 4.A sucesión de Estados
Lección 4.- O territorio do Estado	1.Concepto e natureza do territorio 2.Modos de adquisición do territorio 3.A delimitación do territorio A) As fronteiras B) Relacións de veciñanza e cooperación transfronteriza 4. As modificacións no exercicio da competencia territorial do Estado

Lección 5.- A competencia territorial do Estado sobre certos espazos marítimos	1.A evolución do Dereito Mar: factores e intereses 2.Os espazos marítimos suxeitos á soberanía dos Estados 3.Os espazos marítimos suxeitos a certas competencias funcionais dos Estados 4.Os espazos marítimos non suxeitos ás competencias dos Estados e certas situacións especiais
Lección 6.- As competencias estatais sobre os espazos supraterrestres	1.O espazo aéreo 2.Os espazos supraterrestres non suxeitos ás competencias territoriales dos Estados: O espazo ultraterrestre
Lección 7.- Outros espazos de interese internacional	1.Os cursos de auga internacionais 2.As canles internacionais 3.Os espazos polares 4.Espazos e recursos naturais: o medio ambiente e a súa protección internacional
Lección 8.-A poboación do Estado	1.A nacionalidade: competencias do Estado sobre os seus súbditos no estranxeiro 2.A condición xurídica do estranxeiro 3.Réximes cualificados de extranxeria
Lección 9.- Os órganos do Estado nas Relacións Internacionais	1.Os órganos centrais 2.A representación diplomática 3.As oficinas consulares
B) AS ORGANIZACIONES INTERNACIONAIS	
Lección 10.- Aspectos xerais das Organizacións Internacionais	1.Antecedentes e evolución histórica 2.Concepto 3.Estrutura e formación da vontade 4.Personalidade xurídica internacional 5.Clases
Lección 11.-A Organización das Nacións Unidas	1.Antecedentes e evolución histórica 2.Propósitos e principios 3.Os membros 4.A estrutura institucional 5.As principais funcións
C) A PERSONA HUMANA	
Lección 12.- A persoa humana ante o Dereito Internacional Público	1.A subxetividade internacional do individuo 2.A capacidade de actuar do individuo ante órganos internacionais 3.A responsabilidade internacional do individuo 4.A protección dos Dereitos Humanos
III.A APLICACIÓN DO DEREITO INTERNACIONAL PÚBLICO	
Lección 13.-A responsabilidade internacional	1.Codificación e desenvolvemento progresivo do derecho sobre a responsabilidade internacional 2.A responsabilidade internacional por feitos internacionalmente ilícitos 3.A responsabilidade internacional polas consecuencias perjudiciais de actos non prohibidos polo Dereito internacional público
Lección 14.- Os procedementos para asegurar a aplicación das normas internacionais	1.A protección diplomática 2.As medidas de autotutela 3.Os procedementos institucionalizados
Lección 15.- Os procedementos pacíficos de solución das controversias internacionais	1.As controversias internacionais 2.Os procedementos non xurisdicionais de solución de controversias 3.Os procedementos xurisdicionais de solución de controversias
Lección 16.-O control do uso da forza	1.A prohibición da ameaza ou do uso da forza 2.A reglamentación dos conflitos armados 3.O Dereito Internacional Humanitario

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Traballo tutelado	1	5.5	6.5
Resolución de problemas	27	36	63
Lección maxistral	51.5	98	149.5
Exame de preguntas de desenvolvemento	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2
Traballo	1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

Descripción	
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán un traballo que deberán expor na aula e que será obxecto de debate
Resolución de problemas	Esta actividade consistirá na resolución casos prácticos cos que os alumnos deberán manexar os principais instrumentos internacionais
Lección maxistral	Nas sesións maxistrais presentarase ao alumno os conceptos fundamentais da materia

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Lección maxistral	Na sesión maxistral explicaranse os aspectos fundamentais da materia. Calquera dúbida ou cuestión poderá exporse tanto nas devanditas clases, como nas clases prácticas ou no horario de titorías que se publicará ao iniciar o curso e que se desenvolverá virtualmente
Traballo tutelado	Os alumnos realizarán un traballo, xa sexa en grupo ou individualmente, que despois exporán na aula. O profesor orientará ao alumno na súa elaboración e presentación.
Resolución de problemas	Nos traballos na aula, o alumno aplicará os coñecementos adquiridos na sesión maxistral mediante a realización de casos prácticos, comentarios de Sentenzas... baixo a orientación e supervisión do profesor. As titorías poderán ser presenciais ou por medios telemáticos baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	<p>Explorarán diversos casos prácticos que deberán ser resueltos por los alumnos.</p> <p>A calificación máxima será un punto. Para la calificación terá en cuenta tanto la asistencia como la participación activa en la aula.</p> <p>Resultados de aprendizaje: Esta materia pretende posibilitar el ensino sistemático del Ordenamiento jurídico que está destinado a regular la Sociedad/Comunidad internacional, facilitando la comprensión entre los alumnos de los problemas básicos que rodean al mismo.</p>	10	A1 B1 C35 D1 A2 B2 C36 D2 A3 B3 D3 A4 B4 D4 D5
Examen de preguntas de desarrollo	<p>Los conocimientos adquiridos en la sesión maxistral serán evaluados al final del curso mediante una prueba escrita que abordará toda la materia. Esta prueba se valorará hasta un máximo de 6 puntos.</p> <p>Aquellos alumnos que opten por el sistema de evaluación continua, deben tener una nota mínima de tres puntos en esta prueba para que se sume a la nota de los diferentes trabajos y pruebas de evaluación continua.</p> <p>Las fechas y horarios de las pruebas de evaluación final de las diferentes convocatorias se especifican en el calendario de exámenes aprobado por la Universidad para el curso 2022-2023.</p> <p>Resultados de aprendizaje: Esta materia pretende posibilitar el ensino sistemático del Ordenamiento jurídico que está destinado a regular la Sociedad/Comunidad internacional, facilitando la comprensión entre los alumnos de los problemas básicos que rodean al mismo.</p>	60	A2 B4 C35 D1 A3 C36 D5 A5
Examen de preguntas objetivas	<p>Durante el cuatrimestre se realizarán dos pruebas tipo test que no tienen carácter eliminatorio. La fecha de realización de las pruebas se comunicará al profesor.</p> <p>Cada una de estas pruebas se calificará con un máximo de un punto.</p> <p>Resultados de aprendizaje: Esta materia pretende posibilitar el ensino sistemático del Ordenamiento jurídico que está destinado a regular la Sociedad/Comunidad internacional, facilitando la comprensión entre los alumnos de los problemas básicos que rodean al mismo.</p>	20	A2 B1 C35 D4 A3 B2 C36 D5 A4 B3

Traballo	Durante o cuadrimestre os alumnos deberán realizar un traballo, individual ou en grupo, que será entregado ao profesor e que tamén se exporá na aula. Esta proba cualificarase cun máximo dun punto	10	A1 B1 C35 D1 A2 B2 C36 D2 A3 B3 D3 A4 B4 D4 A5 D5
Resultados de aprendizaxe: Esta materia pretende posibilitar o ensino sistemático do Ordenamento xurídico que está destinado a regular a Sociedade/Comunidadade internacional, facilitando a comprensión entre os alumnos dos problemas básicos que rodean ao mesmo.			

Outros comentarios sobre a Avaliación

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1ª EDICIÓN DE ACTAS

O primeiro día de clase, entregaraselles unha **ficha de opción de avaliación**, que deberán entregar ao profesor, no prazo dunha semana, e na que deben optar entre o sistema de avaliação continua ou o sistema de avaliação final. Si optan pola avaliação continua, na primeira oportunidade de exame, non poderá cunir á modalidade de avaliação final.

Para poder seguir o sistema de evaluación continua o alumnado debe asistir a un 80% das clases teóricas

O alumnado que opte pola avaliação continua, realizarán ao longo do curso as diferentes probas descritas no apartado "probas", é dicir, dous test, un traballo que será objeto de exposición na aula, así como a resolución de casos prácticos que se plantearán nos grupos medianos. Con estas probas poderán alcanzar un máximo de catro puntos.

Ademais o alumnado realizará un exame final que se celebrará na data prevista no calendario de examen da facultade e que se puntuará con un máximo de 6 puntos. So se sumará a calificación das probas da avaliação continua se no examen se alcanza unha nota igual ou superior a tres puntos.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA NON ASISTENTES A 1ª EDICIÓN DE ACTAS

Aqueles alumnos que non se sometan á avaliação continua , a proba a realizar ,**modalidade avaliação final**, constará de dous partes: a realización dunha proba escrita con cuestiós de desenvolvemento así como a realización dun caso práctico. A proba escrita calificarse cun máximo de 8 puntos e o caso práctico cun máximo de dous puntos. A nota do caso práctico só se sumará á proba escrita a condición de que a cualificación obtida nesta sexa igual ou superior a catro. En todo caso, as competencias e resultados de aprendizaxe avaliados serán os mesmos que no sistema de avaliação para asistentes

CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA 2ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

1.Os alumnos que, optando polo sistema de avaliação continua **non** superen a materia na primeira oportunidade, conservaselles a nota que obtivesen na evaluación continua cando se presenten á segunda oportunidade (exame de xuño e no seu caso, seguinte curso académico), tendo que realizar exclusivamente a parte teórica do exame que consistirá, do mesmo xeito que na primeira oportunidade, en preguntas de desenvolvemento.

2. Aqueles alumnos que **non sigan o sistema de avaliação continua , o sistema de avaliação final** será o que se establece nos criterios de avaliação para non asistentes na primera edición de actas.

3. O exame correspondente á **Convocatoria** Fin de carreira desenvolverese cos mismos criterios que a avaliação final (criterios de avaliação para non asistentes na primera edición de actas).

As datas e horarios das probas de avaliação final serán as especificadas no calendario de probas de avaliação aprobado pola Xunta de Facultade para o Curso 2022--2023.

Publicación das cualificacións: As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e de todo o estudiantado matriculado.

De ser necesario por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliação sinalados na guía, tales modificaciós ou precisiós publicaran no mesmo soporte telemático.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Díez de Velasco, M, **Instituciones de Derecho Internacional Público**, Última edición,

Díez de Velasco, M, **Las Organizaciones Internacionales**, Última edición,

Sobrino Heredia, JM, **Textos para el estudio del Derecho Internacional Público, del Derecho de la Unión Europea y el Derecho Internacional de los espacios**, 2016,

Bibliografía Complementaria

Carrillo Salcedo, J.A, **El Derecho Internacional en perspectiva histórica**, 1991,
Pastor Ridruejo, J.A, **Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales**, Última edición,
Andrés Sáenz de Santa María, P, **Sistema de Derecho Internacional Público**, Última edición,
Remiro Brotons y otros, **Derecho Internacional. Curso General**, 2010,
Sánchez, V.M, **Derecho Internacional Público**, Última Edición,
Jiménez Piernas, C, **Introducción al Derecho Internacional Público. Práctica de España y de la Unión Europea**,
Última edición,
Casanovas,O; Rodrigo,A, **Compendio de Derecho Internacional Público**, Última edición,
Casado Raigon, R, **Derecho Internacional. Parte General**, Última edición,
Beneyto, J.M.; Jiménez Piernas, C, **Concepto y Fuentes del Derecho Internacional**, 2022,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Unión Europea, constitución e medio ambiente/O03G081V01913

Materias que se recomienda cursar simultaneamente

Dereito da Unión Europea/O03G081V01304

Outros comentarios

Para a preparación desta materia recoméndase o manual do Prof. Díez de Velasco e a Recopilación de textos do Prof. Sobrino Heredia

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito penal I

Materia	Dereito penal I			
Código	O03G730V01212			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	#EnglishFriendly Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Rodríguez Vázquez, Virgilio			
Profesorado	Rodríguez Vázquez, Virgilio Torres Cadavid, Natalia			
Correo-e	virxilio@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Después del período de la Guerra Fría a partir de 1989 se comienza a incorporar la crítica feminista a las estructuras de conocimiento subyacentes en las que se han basado los estudios de política internacional, con las que hacer visibles los mecanismos y las relaciones de dominación y subordinación entre hombres y mujeres indispensables para comprender las dinámicas geopolíticas. Los estudios de género y la visibilización de las mujeres, se ha convertido en un asunto central para las políticas de Naciones Unidas que queda subrayado desde la agenda del milenio y más aún si cabe en la agenda 2030, al destacar que sin igualdad y sin el empoderamiento de las niñas y mujeres, que constituyen la mitad de la población mundial, no será posible la consecución de sociedades desarrolladas, sostenibles y pacíficas. La perspectiva de género representa por tanto el principal reto del estudio y de la práctica de la política internacional, un conocimiento indispensable para aquellas personas que han de formarse como especialistas en relaciones internacionales.			

Competencias

Código

A2	Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A5	Que os estudiantes desenvolvan aquelas habilidades de aprendizaxe necesarias para emprender estudos posteriores cun alto grao de autonomía.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C43	CE51 - Coñecer o concepto de Dereito penal, os criterios de aplicación temporal e espacial das normas penais, a Teoría Xeral do delito e as consecuencias xurídicas do delito
C44	CE52 - Saber interpretar e aplicar as normas de Dereito penal prestando especial atención ao seu desenvolvemento pola doutrina penal española e comparada
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relationalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer o significado e a función do Dereito penal	B1	C43
Coñecer as fontes do Dereito penal	A3	C43
	A5	C44
Utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal	A3	B4
Coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delicto	A3	C43
	B2	D1
	B3	D5
Coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena	A3	B1
	A5	C43
		B3

Coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos	A3 B4	B3 C44	C43	D1
Resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adequadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xurídicamente a solución	A2 A3 A5	B2 B3 B4	C43	D5

Contidos

Tema

INTRODUCCIÓN	Lección 1. Dereito penal. Denominación. Dereito penal obxectivo. Concepto formal de Dereito penal. Concepto material de Dereito penal. Autonomía ou accesoriedade do Dereito penal. Parte xeral e Parte especial do Dereito penal. Lección 2. O ius puniendi ou potestade punitiva (o denominado Dereito penal subxectivo) Lección 3. Ciencia xurídico penal, ciencias penais e relacóns do Dereito penal con outras ramas do Dereito. Lección 4. Evolución da Ciencia penal e do Dereito penal. Lección 5. Fontes do Dereito penal. O principio de legalidade penal. A lei penal. Outras fontes do Dereito penal. Lección 6. Interpretación da lei penal. Lección 7. Ámbito temporal da lei penal. Lección 8. Ámbito espacial da lei penal.
O DELITO	Lección 9. Concepto de delito. A estrutura do concepto de delito: a súa evolución. Concepto legal de delito no Dereito español. Lección 10. A acción ou conduta como fundamento do delito. Lección 11. Ausencia de acción: causas e supostos. As <i>lactuacóns</i> das persoas xurídicas.
O DELITO COMISIVO	Lección 12. O tipo de inxusto. Clases de delitos (tipos). Lección 13. A antixuridicidade. O ben xurídico. Lección 14. Parte obxetiva do tipo de inxusto. Elementos obxetivos do tipo. Tipos abertos e elementos especiais da antixuridicidade. Elementos esenciais e accidentais do tipo. Lección 15. Parte obxetiva do tipo en delitos de resultado: causalidade e imputación obxetiva. Lección 16. Parte subxetiva do tipo. Introdución. Elementos subxetivos (específicos) do tipo ou do inxusto. O dolo. Lección 17. Exclusión do dolo: o erro de tipo. Erro de prohibición. Erro directo e inverso (de tipo ou de prohibición). Erro sobre causas de xustificación. Erro sobre causas de atipicidade penal. Erro sobre os tipos abertos. Lección 18. A imprudencia. O delito imprudente. Lección 19. Princípio de responsabilidade subxetiva e combinacóns de dolo e imprudencia. Lección 20. Parte negativa do tipo: causas de atipicidade. Lección 21. Parte negativa do tipo: causas de xustificación. Lección 22. Lexítima defensa. Lección 23. Estado de necesidade e estado de necesidade defensivo. Lección 24. Caso fortuito. Risco permitido. Inesixibilidade xurídica xeral. Lección 25. O cumprimento dun deber e o exercicio lexítimo dun dereito, oficio ou cargo. A cuestión da obediencia debida. O consentimento. Lección 26. A culpabilidade. A imputabilidade. A lei de responsabilidade penal do menor de idade. A <i>lactio libera in causa</i> . Lección 27. A conciencia da antixuridicidade. O erro de prohibición (remisión). O erro sobre as causas de inculpabilidade. A inesixibilidade subxetiva. O medo insuperable. Distintas clases de emocións, afectos ou estados persoais e a súa relevancia. O conflito. Lección 28. A punibilidade. Condicións obxetivas de punibilidade. Causas personais de exclusión da punibilidade e de excusas absolutorias ou causas de supresión ou condonación da punibilidade.
O DELITO OMISIVO	Lección 29. A omisión. Clases: tipos de omisión pura e tipos de comisión por omisión. O tipo de omisión pura. O tipo de comisión por omisión. Peculiaridades dos delitos omisivos.

FORMAS DE APARICIÓN DO DELITO	Lección 30. As etapas na realización do delito. Lección 31. A codelincuencia: a autoría. Conceptos de autor. Distinción entre autoría e participación no sistema da autoría restritiva: consecuencias e criterios. As formas da autoría. A regulación da autoría no Código penal. Lección 32. A codelincuencia: a participación. As formas de participación no Código penal. Lección 33. Unidade e pluralidade de delitos. O concurso de leis: regras. O concurso de delitos. Delito permanente e delito de hábito. Delito continuado.
CIRCUNSTANCIAS MODIFICATIVAS XENÉRICAS	Lección 34. Circunstancias xenéricas. Teoría do delito ou da determinación da pena. Diversos sistemas lexislativos. Clasificación sistemática. Lección 35. Circunstancias atenuantes. As eximentes incompletas.
AS CONSECUENCIAS XURÍDICAS DO DELITO	Lección 36. O sistema de sancións no Dereito penal español. A pena privativa de liberdade. Formas sustitutivas da execución das penas privativas de liberdade. Lección 37. Penas privativas de dereitos. A pena de multa. Disposicións comúns sobre as penas, as súas clases e efectos. Lección 38. Aplicación e determinación das penas. Lección 39. As medidas de seguridade. As consecuencias accesorias. Lección 40. Extinción da responsabilidade criminal. Lección 41. A responsabilidade civil derivada de delitos.

Planificación			
	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	51.5	99.5	151
Resolución de problemas	25	44	69
Resolución de problemas e/ou exercicios	2	0	2
Exame de preguntas obxectivas	3	0	3

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	
	Descripción
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudio.
Resolución de problemas	Actividade na que se formulan casos prácticos e/ou problemas e/ou exercicios relacionados coa materia. O alumno debe desenvolver as solucións adecuadas. Adoita empregarse como complemento da lección maxistral.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Lección maxistral	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na web da Facultade de Dereito. Poderá atenderse, previa cita -concertada mediante correo electrónico-, ou ben a través de correo electrónico ou ben a través de despacho virtual no campus remoto da Universidad de Vigo.
Resolución de problemas	O alumnado será atendido nos horarios de titorías que serán publicados na web da Facultade de Dereito. Poderá atenderse, previa cita -concertada mediante correo electrónico-, ou ben a través de correo electrónico ou ben a través de despacho virtual no campus remoto da Universidad de Vigo.

Avaliación		Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Resolución de problemas	O sistema de avaliação continua consistirá na asistencia a clase e nun exame final. Valorarase positivamente á asistencia ás clases prácticas ao longo do e/ou exercicios curso, outorgándose 2 puntos na cualificación final a quien asista como mínimo ao 80% das clases prácticas. No caso de que por calquera causa o/a alumno/a non poida asistir ao 80%, non poderá acollerse ao sistema de avaliação continua, debendo someterse a un único exame final.	20	A2 B1 C43 D1 A3 B2 C44 D5 A5 B3 B4	

Exame de preguntas obxectivas	Para quen se someta á avaliación continua, o exame final puntuárase sobre un máximo de 8 puntos. O exame final comprenderá a totalidade do temario e constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 4 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. O exame final celebrarase na data oficial da convocatoria ordinaria para a primeira oportunidade, atendendo ao calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023. Para superar a materia polo sistema de avaliación continua é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma das puntuacións antes indicadas en cada parte (asistencia a clases prácticas + parte teórica do exame + parte práctica do exame). Mediante estas probas avalíanse os seguintes resultados da aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal, coñecer as fontes do Dereito penal, utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal, coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría xeral do delito, coñecer e comprender os problemas sobre os concursos de leis e delitos, resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.	80	A2 A3 A5 B1 B2 B3 C43 C44 D1 D5 B4
-------------------------------	---	----	--

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 1.ª EDICIÓN DE ACTAS

a) SISTEMA DE AVALIACIÓN CONTINUA

Describese nos apartados anteriores.

b) SISTEMA DE EXAME FINAL

Para quen non opte polo sistema de avaliación continua, a avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado non se somete á avaliación continua coinciden cos establecidos para o alumnado que se somete á avaliación continua, salientando as seguintes competencias: CB2, CB3, CG1, CG2, CG3, CG4, CE43, CE44, CT1, CT5, e os seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal; coñecer as fontes do Dereito penal; utilizar os diferentes métodos de interpretación xurídica aplicados ao Dereito penal; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delito; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena; coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos; resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.

2. CRITERIOS DE AVALIACIÓN PARA ASISTENTES 2.ª EDICIÓN DE ACTAS E FIN DE CARREIRA

A avaliación da materia consistirá nun único exame final, na data fixada no calendario oficial aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023.

O devandito exame, que comprenderá a totalidade do temario e constitúe o 100% da cualificación da materia, constará de dúas partes, unha teórica e outra práctica, que se cualificarán de 0 a 5 puntos cada unha delas. A parte teórica consistirá en probas tipo test, para cuxa cualificación as respostas correctas suman o mesmo que restan as incorrectas, non puntuando as deixadas en branco. A parte práctica consistirá na resolución dun ou varios casos prácticos. A cualificación final do exame será a suma das cualificacións obtidas en cada unha das partes. Para superar a materia é necesario obter un mínimo de 5 puntos na suma da cualificación de ámbalas dúas partes.

As competencias que se avalían e os resultados de aprendizaxe para o alumnado que se acolla a estas oportunidades de avaliación coinciden cos establecidos para o alumnado que se acolle á avaliación continua, salientando as seguintes competencias: CB2, CB3, CG1, CG2, CG3, CG4, CE43, CE44, CT1, CT5, e os seguintes resultados de aprendizaxe: coñecer o significado e a función do Dereito penal; coñecer as fontes do Dereito penal; utilizar os diferentes métodos de interpretación

xurídica aplicados ao Dereito penal; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente as categorías e conceptos da Teoría Xeral do Delito; coñecer, comprender, interpretar e analizar adecuadamente a Teoría da Pena; coñecer e comprender os problemas sobre os concurso de leis e de delitos: resolver supostos prácticos en materia penal, manexando adecuadamente as aportacións doutrinais e xurisprudenciais para fundamentar xuridicamente a solución.

As datas, horarios e lugar de realización das probas de avaliación das diferentes convocatorias serán os sinalados no calendario de probas de avaliación aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023 e documentación concordante. As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e ao estudiantado matriculado. De ser necesario, por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliación sinalados na guía, tales modificacións ou precisóns publicaranse no mesmo soporte telemático.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

- DÍAZ Y GARCÍA CONLLEDO (dir.)/TRAPERO BARREALES/DURÁN SECO/ESCOBAR VÉLEZ, **Casos prácticos de Derecho Penal. 1. Introducción y consecuencias jurídicas del delito**, 1.ª, EOLAS, 2012
- LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, **Lecciones de Derecho penal. Parte general**, 3.ª, Tirant lo Blanch, 2016
- LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (dir.), **Derecho Penal en Casos Parte General -Estudio Analítico-práctico-**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2018
- LUZÓN PEÑA, (dir.), DÍAZ Y GARCÍA CONLLEDO, (coord.), DE VICENTE REMESAL, PAREDES CASTAÑÓN. OLAIZOLA, **Código Penal**, 5.ª, Reus, 2017
- MIR PUIG, Santiago (a cargo de Víctor Gómez Martín), **Derecho penal. Parte general**, 10.ª, Reppertor, 2015
- MUÑOZ CONDE, Francisco/GARCÍA ARÁN, Mercedes, **Derecho penal. Parte general**, 9.ª, Tirant lo Blanch, 2015
- CARD, Richard/MOLLOY, Jill, **Card, Cross & Jones Criminal Law**, 22.ª, Oxford, 2016
- CRAWLEY, Elaine/SPARKS, Richard, **Age of Imprisonment: Work, Life and Death Among Older Men in British Prisons**, 1.^a, Routledge, 2013
- DZUR, Albert/LOADER, Ian/SPARKS, Richard, **Democratic Theory and Mass Incarceration**, 1.^a, Oxford, 2016
- GARLAND, David/SPARKS, Richard, **Criminology and Social Theory**, 1.^a, Oxford, 2000
- HERRING, Jonathan, **Criminal Law Text, Cases, and Materials**, 8.^a, Oxford, 2018
- HOPE, Tim/SPARKS, Richard, **Crime, Risk and Insecurity**, 1.^a, Routledge, 2000
- HORDER, Jeremy, **Ashworth's Principles of Criminal Law**, 9.^a, Oxford, 2019
- LOADER, Ian/SPARKS, Richard, **Public Criminology**, 1.^a, Routledge, 2011
- NEWBURN, Tim/ SPARKS, Richard, **Criminal Justice and Political Culture: National and International dimensions of crime control**, 1.ª, Routledge, 2004
- ORMEDORD, David/LAIRD, Karl, **Smith, Hogan, & Ormerod's Criminal Law**, 15.ª, Oxford, 2018
- SPARKS, Richard/BOTTOMS, Anthony/HAY, Will, **Prisons and the Problem of Order**, 1.ª, Clarendon, 1996
- ### Bibliografía Complementaria
- ÁLVAREZ GARCÍA, Javier/GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis (dir.), **Comentarios a la reforma penal de 2010**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2010
- BERDUGO GÓMEZ DE LA TORRE, Ignacio, **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal. Tomo I, Introducción al Derecho penal**, 2.ª, Iustel, 2015
- BUSTOS RAMÍREZ, Juan/HORMAZÁBAL MALARÉE, Hernán, **Lecciones de Derecho penal. Parte general**, 1.ª ed. Reimpresión, Trotta, 2006
- CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo III. Teoría jurídica del delito/2**, 1.ª, Tecnos, 2001
- CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo II. Teoría jurídica del delito/1**, 6.ª, Tecnos, 1998
- CEREZO MIR, José, **Curso de Derecho penal español. Parte general, Tomo I. Introducción**, 6.ª, Tecnos, 2004
- COBO DEL ROSAL, Manuel/VIVES ANTÓN, Tomás, **Derecho penal. Parte general**, 5.ª, Tirant lo Blanch, 1999
- COBO DEL ROSAL, Manuel/QUINTANAR DÍEZ, Manuel, **Instituciones de Derecho penal español, Parte general**, 2.ª ed. Reimpresión, CESEJ, 2008
- COBO DEL ROSAL, Manuel; PERIS RIERA, Jaime Miguel; QUINTANAR DÍEZ, Manuel; SÁNCHEZ DOMINGO, Mª Belén, **Sinopsis de Derecho penal. Parte general libro de estudio**, 1.ª, Dykinson S.L., 2011
- CUELLO CONTRERAS, Joaquín, **El Derecho penal español. Parte general. Nociones introductorias. Tomo I**, 3.ª, Dykinson S.L., 2002
- CUELLO CONTRERAS, Joaquín, **El Derecho penal español. Parte general. Volumen II. Teoría de delito**, 1.ª, Dykinson S.L., 2009
- CUELLO CONTRERAS, Joaquín/MAPELLI CAFFARENA, Borja, **Curso de Derecho penal. Parte general**, 3.ª, Tecnos, 2015
- CUERDA ARNAU, María Luisa, **Derecho Penal Parte General Casos prácticos**, 1.ª, Tirant lo Blanch, 2004
- DEMETRIO CRESPO, Eduardo (coord.), **Lecciones y materiales para el estudio del Derecho penal, Tomo II: Teoría del delito**, 2.ª, Iustel, 2015
- DEMETRIO CRESPO, Eduardo, **Prevención general e individualización judicial de la pena**, 2.ª, Editorial B de f, 2016
- DE VICENTE MARTÍNEZ, Rosario, **Vademécum de Derecho penal**, 4.ª, Tirant lo Blanch, 2016
- DÍEZ RIPOLLÉS, José Luis, **Derecho penal español, Parte General, en esquemas**, 4.ª, Tirant lo Blanch, 2016

GARCÍA-PABLOS DE MOLINA, Antonio, Introducción al Derecho penal , 5. ^a , Centro de Estudios Ramón Areces, 2012
GIL GIL, Alicia/LACRUZ LÓPEZ, Juan Manuel/MELENDO PARDOS, Mariano/NÚÑEZ FERNÁNDEZ, José, Curso de Derecho penal, Parte General , 2. ^a , Dykinson S.L., 2015
GÓMEZ RIVERO, Carmen (dir.)/MARTÍNEZ GONZÁLEZ, Isabel/NÚÑEZ CASTAÑO, Elena, Nociones fundamentales de Derecho penal, Parte general , 3. ^a , Tecnos, 2015
GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis, Esquemas: Derecho Penal. Parte General , 5. ^a , Tirant lo Blanch, 2015
GRACIA MARTÍN, Luis (coord.)/BOLDOVA PASAMAR, Miguel Ángel/ALASTUEY DOBÓN, Carmen, Lecciones de consecuencias jurídicas del delito: el sistema de penas, medidas de seguridad. consecuencias accesorias y responsabilidad civil derivadas del delito , 5. ^a , Tirant lo Blanch, 2015
JESCHECK, Hans-Heinrich/WEIGEND, Thomas, Tratado de Derecho penal. Parte general. Traducción de la 5.ª edición alemana por OLMEDO CARDENETE , 5. ^a , Comares, 2002
LANDECHO VELASCO, Carlos María/MOLINA BLÁZQUEZ, Concepción, Derecho penal español. Parte general , 10. ^a , Tecnos, 2017
LASCURAÍN SÁNCHEZ, Juan Antonio (coord.), Introducción al Derecho penal , 2. ^a , Civitas Thomson Reuters, 2015
LUZÓN CUESTA, José María, Compendio de Derecho penal Parte General , 23. ^a , Dykinson S.L., 2016
MAPELLI CAFFARENA, Borja, Las consecuencias jurídicas del delito , 5. ^a , Civitas Thomson Reuters, 2011
MAQUEDA ABREU, María Luisa/LAURENZO COPELLO, Patricia, El Derecho penal en casos. Parte general. Teoría y práctica , 5. ^a , Tirant lo Blanch, 2017
MARTÍNEZ ESCAMILLA, Margarita/MARTÍN LORENZO, María/VALLE MARISCAL DE GANTE, María, Derecho penal. Introducción. Teoría Jurídica del Delito. Materiales para su docencia y aprendizaje , 1. ^a , Universidad Complutense de Madrid, 2012
OBREGÓN GARCÍA, Antonio, Derecho penal. Parte general : elementos básicos de teoría del delito , 2. ^a , Tecnos, 2015
ORTIZ DE URBINA GIMENO, Iñigo (coord.), Memento Reforma penal: L.O. 5/2010 , 1. ^a , Francis Lefebvre, 2010
ORTS BERENGUER, Enrique/GONZÁLEZ CUSSAC, José Luis, Compendio de Derecho penal. Parte General , 7. ^a , Tirant lo Blanch, 2017
POLAINO NAVARRETE, Miguel, Lecciones de Derecho penal parte general. Tomo I , 3. ^a , Tecnos, 2017
POLAINO NAVARRETE, Miguel, Lecciones de Derecho penal parte general. Tomo II , 2. ^a , Tecnos, 2016
QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (con colaboración de F. MORALES PRATS), Parte General del Derecho Penal , 5. ^a , Aranzadi, 2015
QUINTERO OLIVARES, Gonzalo (dir.), La reforma penal de 2010: análisis y comentarios , 1. ^a , Aranzadi, 2010
QUINTERO OLIVARES, Gonzalo et al. (dir.), Esquemas de Teoría Jurídica del delito y de la pena , 3. ^a , Tirant lo Blanch, 2010
RIOS, Julián/PASCUAL, Esther/ETXEBARRÍA, Xabier, Manual sobre las consecuencias jurídicas del delito. Su determinación y aplicación , 1. ^a , Universidad Pontificia Comillas, 2016
ROCA AGAPITO, Luis, Las consecuencias jurídicas del delito , 1. ^a , Tirant lo Blanch, 2017
RODRÍGUEZ RAMOS, Luis, Compendio de Derecho penal , 2. ^a , Dykinson S.L., 2010
RODRIGUEZ VÁZQUEZ, Virgilio, Responsabilidad penal en el ejercicio de actividades médico-sanitarias , 1. ^a , Marcial Pons, 2012
ROXIN, Claus (traducción de la 2. ^a ed. alemana y notas por Diego-Manuel Luzón Peña, Miguel Díaz y Gar, Derecho penal. Parte general. T.I, Fundamentos. La estructura de la teoría del delito , 1. ^a , Civitas Thomson Reuters, 2008
ROXIN, Claus (Traducción y notas de Diego-Manuel Luzón Peña (Director), José Manuel Paredes Castañón, Derecho penal, Parte General, tomo II, Especiales formas de aparición del delito , 1. ^a , Civitas, 2014
RUBIO LARA, Pedro Ángel, Teoría de la pena y consecuencias jurídicas del delito , 1. ^a , Tirant lo Blanch, 2017
RUBIO LARA, Pedro Ángel, Manual Teórico-Práctico de la Teoría Jurídica del delito (adaptado a las reformas de 2015) , 1. ^a , Tirant lo Blanch, 2017
SÁNCHEZ MELGAR, Julián (coord.), Código Penal. Comentarios y Jurisprudencia , 4. ^a , Sepin, 2016
SÁNCHEZ-OSTIZ, Pablo/ÍÑIGO CORROZA, María Elena, Delictum 2.0. Materiales para clases prácticas de introducción a la teoría general del delito , 3. ^a , Aranzadi, 2015
SÁNCHEZ-OSTIZ GUTIÉRREZ, Pablo, Casos que hicieron doctrina en Derecho penal , 2. ^a , La Ley, 2011
VARELA CASTRO, Luciano/BARREIRO PRADO, Xosé Xoán, Diccionario xurídico galego , 1. ^a , Ed. Xerais/Xunta de Galicia, 2011
ZÁRTAE CONDE, Antonio/GONZÁLEZ CAMPO, Eleuterio, Derecho penal. Parte General , 1. ^a , La Ley, 2015
ZUGALDÍA ESPINAR, José Miguel (dir.)/PÉREZ ALONSO, Esteban Juan (coord.)/et al., Fundamentos de Derecho penal (Parte General) , 4. ^a , Tirant lo Blanch, 2010
PÉREZ ALONSO, Esteban (coord.), Derecho penal. Parte General. Manual , Editorial B de f, 2022
CANCIO MELIÁ, Manuel, Conducta de la víctima e imputación objetiva en Derecho penal. Estudio sobre los ámbitos de responsabilidad de víctima y autor en actividades arriesgadas , 3. ^a , Editorial B de f, 2022
ÍÑIGO CORROZA, María Elena/RUIZ DE ERENCHUN ARTECHE, Eduardo/SÁNCHEZ OSTIZ, Pablo, Iuspoenale 1.0 , 4. ^a , Universidad de Navarra, EUNSA, 2022
GRECO, Luis, La teoría de la imputación objetiva: una introducción , Zela Grupo Editorial, 2021
ORTEGA MATESANZ, Alfonso, La penalidad del concurso de delitos en el sistema jurídico-penal español. Estudio de las reglas limitativas de los arts. 76 y 77 CP , Reus, 2022
ROBLES PLANAS, Ricardo, Teoría de las normas y sistema del delito , Atelier, 2021

Recomendaciones

Materias que continúan o temario

Dereito penal II/O03G081V01402

Criminoloxía e derecho penitenciario/O03G081V01925

Dereito penal e procesual de menores/O03G081V01924

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito romano/O03G081V01104

Dereito: Teoría do derecho/O03G081V01102

Informática: Novas tecnoloxías aplicadas ao derecho/O03G081V01101

Outros comentarios

É necesario estudar a materia a través de manuais e do Código Penal vixente.

O manual de referencia é o seguinte: LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel, Lecciones de Derecho penal. Parte general, 3.ª ed., Valencia, Tirant lo Blanch, 2016.

As prácticas faranse seguindo o libro: LUZÓN PEÑA, Diego-Manuel (dir.), Derecho Penal en Casos, Parte General -Estudio Analítico-práctico- , Valencia, Tirant lo Blanch, 2018.

É necesario completar o estudio a través da xurisprudenza. Xa que logo, será preciso o adecuado manexo das Bases de Datos xurídicas (electrónicas).

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito civil I. Obrigas e contratos

Materia	Dereito civil I. Obrigas e contratos			
Código	O03G730V01213			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Materia que constitúe unha das partes do Dereito civil patrimonial, e que comprende o estudo da obligación, o contrato, os contratos en particular, o enriquecemento sen causa e a responsabilidade civil *extracontractual.			

Competencias

Código

A2	Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudio.
A3	Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudio) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C39	CE47 - Coñecer as normas civís relativas ao dereito de Obrigacións, á Teoría Xeral da Contratación e aos Contratos en particular, con referencia á responsabilidade civil contractual e extracontractual
C40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións inter persoais que favorezan a eficacia inter persoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relationalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obligación e os contratos. Dedícase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.	A2	B1	C39	D1
	A3	B4	C40	D2
		A4		D3
				D4
				D5

Contidos

Tema

Tema I: O Dereito Civil Patrimonial. A obriga.
 Fontes.

Tema II: Estructura da relación obligatoria. Clases de obrigas.

Tema III: A modificación e a transmisión das obrigas. A extinción das obrigas: o artigo 1156 do Código civil. O cumprimento das obrigas.

Tema IV: O incumprimento das obrigas: causas. A protección do crédito.

Tema V: O contrato: concepto e requisitos. A formación do contrato.

Tema VI: O precontrato. As condicións xerais da contratación.

Tema VII: Interpretación e integración do contrato. A eficacia e a ineficacia do contrato.

Tema VIII: A compraventa no Código civil e nas leis especiais. A permuta. A donación.

Tema IX: Os arrendamentos urbanos e os rústicos. O contrato de obra. O contrato de servicios.

Tema X: O mandato. A sociedade. O préstamo. O depósito.

Tema XI: Os contratos aleatorios. A fianza. A transacción e o arbitraxe.

Tema XII: As obrigas extracontractuais. Os quasi-contratos e o enriquecimento sin causa. A responsabilidade civil extracontractual.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	47.5	80.5
Estudo de casos	19.5	0	19.5
Exame de preguntas obxectivas	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descripción
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto que ten que desenvolver o estudiante.
Estudo de casos	Análise dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate polos alumnos

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Lección maxistral	A tutorización efectuarase de xeito presencial, en horario de tutoría, ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia a través do despacho virtual) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo de casos	A tutorización efectuarase de xeito presencial, en horario de tutoría, ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia a través do despacho virtual) baixo a modalidade de concertación previa.

Probas

Probas	Descripción
Exame de preguntas obxectivas	A tutorización efectuarase de xeito presencial, en horario de tutoría, ou por medios telemáticos (correo electrónico, videoconferencia a través do despacho virtual) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe

Estudo de casos	Estudo de casos/análises de situacíons Análises dun feito, problema ou suceso real coa finalidade de coñecelo, interpretalo, resolvelo, xerar hipótese, contrastar datos, reflexionar, completar coñecementos, diagnosticalo e adestrarse en procedementos alternativos de solución. Posteriormente, será obxecto de exposición e debate polos alumnos.	20	A2 A3 B1 B4 C39 C40	D1 D2 D3 D4 D5
	Resultados de aprendizaxe: Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedícase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.			
Exame de preguntas obxectivas	Respostas consistentes nunha ou varias palabras, ou unha ou dúas frases. Resultados de aprendizaxe: Trata os elementos esenciais do Dereito Civil patrimonial, a saber, a obrigación e os contratos. Dedícase unha especial atención á responsabilidade civil tanto contractual como extracontractual.	80	A2 A3 B1 B4 C39 C40 A4	D1 D2 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1) Primera edición das actas:

Os alumnos terán que fazer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta corta; a súa calificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Os alumnos que se acollan á avaliação continua serán avaliados das prácticas realizadas en clase. Concretamente, a elaboración das mesmas, xunto coa participación na súa resolución, serán o obxecto desa avaliação, que suporá como máximo un 20% da cualificación global.

Enténdese que un alumno se acolle á avaliação continua se entrega unha práctica durante o cuatrimestre, e solamente poderá renunciar a dita avaliação se xustifica que non pudo realizar as demás prácticas por causas alleas a súa vontade (enfermidade, etc.)..

Os alumnos que non se acollan á avaliação continua terán que fazer o exame final sobre teoría (en iguais condicións que os alumnos que se acollan a avaliação continua) e un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

2) Segunda edición das actas:

Os alumnos terán que fazer un exame final sobre teoría, no que se formularán preguntas de resposta corta; a súa cualificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Se se acollerón á avaliação continua, conservarán a súa cualificación das prácticas realizadas durante o cuatrimestre.

Se non se acollerón á avaliação continua terán que fazer un exame final sobre práctica, cuxa calificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

A avaliação de fin de carreira levarase a cabo do mesmo xeito que a dos alumnos que non se acollerón á avaliação continua.

Os exames celebraranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 2022-2023.

As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e a todo o estudiantado matriculado. De ser necesario, por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliação sinalados na guía, tales modificacións ou precisións publicaranse no mesmo soporte telemático.

As metodoloxías de avaliação sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

Albaladejo, Derecho de Obligaciones, tomo II, vols. I y II , Última edición,
Bercovitz Rodríguez-Cano y otros, Manual de Derecho Civil. Obligaciones y Contratos, 2 vols. , Última edición,
Díez-Picazo y Gullón, Instituciones de Derecho Civil, vol. I , Última edición,
O'Callaghan Muñoz, Compendio de Derecho Civil, tomo II, vols. I y II , Última edición,
Lacruz Berdejo, Elementos de Derecho Civil, tomo II, vols. I, II y III , Última edición,
Lasarte Álvarez, Principios de Derecho Civil, tomos II y III , Última edición,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil II. Dereitos reais/O03G081V01404

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Introdución ao dereito civil e derecho da persoa/O03G081V01203

DATOS IDENTIFICATIVOS**Empresa: Contabilidade financeira I**

Materia	Empresa: Contabilidade financeira I			
Código	O03G730V01214			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	FB	2	1c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento Economía financeira e contabilidade				
Coordinador/a	Gallego Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Gallego Rodríguez, María Elena Rivero Fernández, Mª Dolores			
Correo-e	egallego@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Dirección de operacións**

Materia	Dirección de operacións			
Código	O03G730V01215			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 1c
Lingua de impartición	Castelán Galego Inglés			
Departamento	Organización de empresas e márketing			
Coordinador/a	Rodríguez López, Nuria			
Profesorado	Lampón Caride, Jesús Fernando Rodríguez López, Nuria			
Correo-e	nrl@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS

Sistema xudicial español e proceso civil

Materia	Sistema xudicial español e proceso civil			
Código	O03G730V01221			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descritores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Teixeira Rodríguez, Xulio			
Profesorado	Cachaldora Calderón, Xosé Antón Sarabia García, María Jesús Teixeira Rodríguez, Xulio			
Correo-e	xteixeira@hotmail.com			
Web				
Descripción xeral	A materia Sistema Xudicial Español e Proceso Civil estructurase en dúas partes. Na primeira parte, á que se dedicará 1/3 da carga lectiva, estúdase básicamente, o concepto e garantías da xurisdicción, a organización dos órganos xurisdicionais, o persoal dos órganos xurisdicionais e o colaborador, así coma os principios rectores do proceso. A segunda parte, que ocupará os 2/3 da carga lectiva, dedícase ao estudo do proceso civil: suxeitos e obxecto do proceso; desenvolvemento do proceso nas súas distintas modalidades; a proba no proceso civil; as medidas cautelares; os recursos e a execución forzosa.			

Competencias

Código

A2	Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B2	Coñecer as distintas manifestacións do Dereito na súa evolución histórica e na súa realidade actual
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C26	CE32 - Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E., a organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza, así como as institucións básicas do proceso civil e as súas modalidades procedimentais.
C27	CE33 - Ser capaz de identificar os problemas xurídicos-procesuais de carácter civil e abordar a súa solución mediante a interpretación e aplicación crítica da normativa procesual civil
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relationalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E.; da organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza; e das institucións básicas do proceso civil e das súas modalidades procedimentais.

B1

B2

B3

B4

Familiarizarse co funcionamento práctico do proceso civil nas súas diversas modalidades procedimentais.	A2 A3 A4	C26 C27	D1 D3 D4 D5
---	----------------	------------	----------------------

Contidos

Tema

I.- A Xurisdicción e os órganos xurisdicionais	Tema 1.-A Xurisdicción como "función" e como "poder" do Estado: 1.- O conflito e os seus medios de solución. 2.- Funcións específicas da Xurisdicción. Extensión e límites da Xurisdicción- 3.- O Poder Xudicial e os utros Poderes do Estado. Tema 2.- Garantías da Xurisdicción: 1.- A independencia do Poder Xudicial. 2.- A exclusividade da Xurisdicción. 3.- O principio de unidade xurisdiccional. 4.- A responsabilidade do Estado polo funcionamento da Xustiza. Tema 3.- Organización da Xurisdicción ordinaria. Tribunais especiais constitucionalizados: 1.- Ordens xurisdicionais. 2.- Os órganos xurisdicionais ordinarios e as súas competencias. 3.- O Tribunal Constitucional. 4.- A Xurisdicción militar. 5.- O Tribunal del Contas. 6.- Tribunais supranacionais.
II.- Os Xuíces e Maxistrados. O Ministerio Fiscal. Avogados e Procuradores. A Oficina Xudicial. Órganos colaboradores co sistema judicial.	Tema 4.- Personal xurisdiccional: 1.- Clases e categorías. 3.- Estatuto dos xuíces e maxistrados. 3.- Órganos de governo do Poder Xudicial. Tema 5.- A oficina xudicial: 1.- A oficina xudicial. 2.- Os Letrados da Administración de Xustiza 3.- Corpo de funcionários da administración de xusticia. 4.- Outros profesionais que cooperan coa Administración de Xustiza.- 5. A Polícia Xudicial. Tema 6.- Persoal colaborador: 1.- O Ministerio Fiscal. 2.- Avogados e Procuradores
III.- Dereito á tutela xudicial efectiva.	Tema 7.- A persoa ante a Administración de Xusticia: 1.- Dereito á tutela xudicial efectiva. 2.- Dereito a un proceso con todas as garantías. 3.- Dereito á asistencia xurídica gratuita.
IV- O proceso e os seus principios rectores. Actos procesuais e actos de comunicación.	Tema 8.- Concepto e principios informadores do proceso. Os presupostos procesuais: 1.- Concepto, natureza, contido e función do proceso. 2.- Os principios informadores do proceso o do procedemento. 3.- Os presupostos procesuais: relativos ao órgano xudicial, relativos ás partes e relativos ao obxecto do proceso. 4.- Estrutura básica do proceso. 5.- Efectos do proceso. Tema 9.- Os actos procesuais. Actos de comunicación e auxilio xudicial: 1.- Os actos procesuais: concepto e clases; lugar, tempo e forma dos actos procesuais 2.- Actos de comunicación. 3.- Actos de auxilio xudicial
V. O proceso civil: conceptos xerais e presupostos procesais.	Tema 10.- O proceso civil y o Dereito procesual civil: 1.- Concepto, función e natureza do proceso civil. 2.- Fontes. 3.- Principios e estrutura básica do proceso civil. Tema 11.- Suxetos do proceso civil (I). Órgano xurisdiccional: 1.- Orde xurisdiccional civil: órganos xurisdicionais e competencia. 2.- A competencia obxectiva, funcional e territorial. 5.- Tratamento procesual da competencia. Tema 12.- Suxetos (II). As partes: 1.- Capacidad para ser parte. 2.- Capacidad procesal 3.- Lexitimación. 4.- Postulación. 6. Pluralidade de partes: litisconsorcio e intervención procesual. Tema 13.- O obxecto do proceso: 1.- Elementos que identifican o obxecto do proceso. 3.- Pluralidade de obxectos: Acumulación de acción e de procesos.

VI. Proceso civil: Actos previos. Demanda y contestación a la demanda. Audiencia previa. Juicio. Medios de prueba. Sentencia. Terminación anticipada del proceso. Efectos del proceso. Los costes del proceso. La asistencia jurídica gratuita.	Tema 14.- Actos previos ao processo civil. A demanda: 1.- Actos previos ao proceso civil. 2.- A demanda e o seu contido. 3.- Documentos que deben presentarse coa demanda. 4.- Efectos da interposición da demanda. Tema 15.- Posicións do demandado fronte á demanda: 1.- Contestación á demanda. Excepcións. 2.- A reconvención. 3.- A ausencia do demandado no proceso: a rebeldía. Características e efectos. Tema 16.- A audiencia previa ao xuízo: 1.- A audiencia previa. 2.- Proposición e admisión da proba. Sinalización do xuízo. 3.- Feitos novos ou de nova noticia. O escrito de ampliación. Tema 17.- A proba. 1.- Concepto. 2.- Fontes e medios de proba. 3.- Obxecto da proba. 4.- Carga da proba. 5.- Ilícitude da proba. 6.- A valoración da proba. 7.- Procedemento probatorio. Tema 18.- Os medios de proba: 1.- A proba documental. 2.- Reprodución da palabra, o son e a imaxe. 3.- O interrogatorio das partes. 4.- A proba de testemuñas. 5.- A proba de informes. 6.- Dictamen de peritos. 7.- A proba de recoñecemento xudicial. 8.- As presuncións: concepto e classes. Tema 19.- O xuízo ou vista. A sentencia. A causa xulgada. 1.- Desenrollo do xuízo ou vista. 2.- Conclusións e informes. 3.- Dilixencias finais. 4.- A sentencia. 5.- A causa xulgada formal e material. 6.- Rescisión de sentencias firmes. O proceso de revisión. A audiencia ao rebelde. Tema 20.- Terminación anticipada do proceso. 1.- Renuncia. 2.- Allanamento. 3.- Desistimento. 4.- Transacción. 5.- Satisfacción extraprocesual. 6.- Caducidade na instancia. 7.- Sobresemento. Tema 21.- As costas procesuais. 1.- As costas procesuais: criterio da LEC respecto ao pago das costas. 2.- Excepcións e limitacións á condena de costas. 3.- A tasación de costas. 4.- A tasa xudicial. Tema 22.- Recursos. Os recursos contra resolucións interlocutorias. O recurso de apelación: 1.- Concepto e fundamento dos recursos. 2.- Clases. 3.- Presupostos. 4.- Recursos contra resolucións interlocutorias. 5.- Recurso de apelación. 6.- A execución provisional. Tema 23.- O recurso extraordinario por infracción procesal. Recurso de casación: 1.- Recurso extraordinario por infracción procesal. 2.- O recurso en interés de lei. 3.- O recurso de casación.
VII. Os recursos	Tema 22.- Recursos. Os recursos contra resolucións interlocutorias. O recurso de apelación: 1.- Concepto e fundamento dos recursos. 2.- Clases. 3.- Presupostos. 4.- Recursos contra resolucións interlocutorias. 5.- Recurso de apelación. 6.- A execución provisional.
VIII. As medidas cautelares	Tema 23.- O recurso extraordinario por infracción procesal. Recurso de casación: 1.- Recurso extraordinario por infracción procesal. 2.- O recurso en interés de lei. 3.- O recurso de casación.
*IX. Execución. A xurisdicción voluntaria. A cooperación xudicial interna e internacional.	Tema 24.- As medidas cautelares: 1.- Concepto e características. 2.- Competencia. 3.- Presupostos. 4.- Medidas cautelares específicas. 5.- Procedemento de adopción e oposición. 6.- Caución sustitutoria. 7.- Modificación e alzamento Tema 25.- O proceso de ejecución: 1.- Títulos executivos: concepto e clases. 2.- Reconhecemento de títulos estrangeiros. 3.- Partes na ejecución. 4.- Tribunal competente. 5.- A demanda executiva e documentos que deben acompañala. O despacho de ejecución. 6.- Oposición na ejecución. Tema 26.- Tipos de ejecución: 1.- Execución dineraria. Requerimento de pago. 2.- O embargo. 3.- Localización dos bens do executado. 4.- A tercería de dominio. 5.- Realización dos bens embargados: o procedemento de prema. 6.- Particularidades da ejecución de bens hipotecados e pignorados. 7.- A ejecución dineraria. 8.- A xurisdicción voluntaria. 9.- A cooperación xudicial interna e internacional.
X. Modalidades procedimentais: procesos ordinarios, sumarios e especiais.	Tema 27.- Procesos declarativos ordinarios. 1.- Xuízo ordinario. 2.- Xuízo verbal.

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	40	85	125
Estudo previo	0	32.8	32.8
Estudo de casos	36	24.2	60.2
Estudo de casos	2	0	2
Exame de preguntas de desenvolvimento	3	0	3
Exame de preguntas obxectivas	2	0	2

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descripción
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo, bases teóricas e/ou directrices dun traballo, exercicio ou proxecto a desenrolar polo estudiante.
Estudo previo	Busca e lectura de forma autónoma por parte do alumnado da documentación recomendada polo profesor que lle facilite o seguimiento posterior das sesións maxistras.

Estudo de casos	No horario de tutorías fixado polo profesor/a e publicado oportunamente polo centro, os alumnos/as, individualmente ou en grupos moi reducidos, poderán consultar co profesor/a as dúbihdas e cuestións que se lles susciten en relación cos conteidos teóricos da materia ou cos exercicios e casos prácticos propostos.
-----------------	---

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Lección maxistral	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro, persoalmente no despacho, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo previo	A atención personalizada aos alumnos prestarase polos docentes nos horarios de tutorías fixados polo centro, persoalmente no despacho, ou ben por medios telemáticos (correo electrónico institucional, no despacho virtual do campus remoto, moovi) baixo a modalidade de concertación previa.

Avaliación

	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe		
Estudo de casos	Na data indicada polo profesor realizarase unha proba de carácter práctico consistente en o estudo dun caso. Esta proba versará sobre a parte de Proceso Civil. Dentro deste apartado se evaluará tamén o traballo dos alumnos relativo a Traballo "en grupo, exposición e debate" desenvolvido previamente durante as clases prácticas. Todo iso en conxunto corresponderase con un 25 % de a cualificación. Resultado de aprendizaxe que se evalúa: Familiarizarse con o funcionamento práctico de o proceso civil en as súas diversas modalidades procedimentales.	25	A2 A3 A4	B1 D3 D4 D5
Exame de preguntas de desarrollo	Na data fixada no calendario oficial de exames, realizarase un exame teórico escrito que comprende toda a materia. Salvo na convocatoria de fin de carreira, onde o exame final teórico será tamén escrito. Resultado de aprendizaxe que se evalúa: Coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E.; da organización e funcións do persoal xurisdiccional e do persoal ao servizo da Administración de Xustiza; e das institucións básicas do proceso civil e das súas modalidades procedimentais.	50		B3 B4
Exame de preguntas obxectivas	Ao longo do cuatrimestre realizaranse nas datas indicadas dúas probas de preguntas obxectivas (1 da parte de sistema xudicial español e outra da parte de proceso civil). Estas probas non liberan materia con vistas ao exame final. Resultado de aprendizaxe que se evalúa: coñecer a organigrama xurisdiccional español e da U.E.; organización e funcións do persoal xurisdiccional e ao servizo da Administración de Xustiza e as institucións básicas do proceso civil e as súas modalidades procedimentales.	25	A2 A3 A4	D1 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. Primeira edición de actas: O estudiante debe elixir entre un sistema de avaliação continua ou a realización dun exame final.

a) Criterios de avaliação para asistentes:

Avaliación continua: O estudiante que se someta a avaliação continua realizará durante o cuatrimestre dúas probas teóricas escritas, cuxa nota media constituirá o 25% da calificación final, e unha proba práctica escrita que constituirá tamen o 25% da calificación final.

A avaliação completarase co exame final que será escrito e realizase na data fixada no calendario oficial de exames. Este exame representa o 50% da nota final, pero ten que ser superado cun 5 sobre 10 para que se sume á nota media obtida na avaliação continua.

b) Criterios de avaliação para non asistentes:

Exame final: O estudiante que non se someta ou non supere a avaliação continua por non aprobar con polo menos un 5

sobre 10 todas e cada unha das partes en que consiste a avaliación continua, realizará un exame final que representa o 100% da calificación da materia.

O exame constará de dúas partes: unha teórica escrita e unha práctica escrita.

Para superar o exame e ter a condición de aprobado esíxese superar cada unha das partes, a parte teórica e a parte práctica. Unha vez superadas, a nota global resultará da media de ambas.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliación para asistentes.

Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que o sistema de avaliación para asistentes.

2. Criterios de avaliação para segunda edición de actas e fin de carreira:

Consistirá para todos os alumnos nun exame final único que representa o 100% da calificación da materia, dado que non se terá en conta a avaliação continua. O exame constará de dúas partes: unha teórica escrita e outra práctica escrita. Para superar o exame e ter a condición de aprobado esíxese superar cada unha das partes, a parte práctica e a teórica. Unha vez superadas cada unha delas, a nota resultará da media de ambas.

Competencias avaliadas: as mesmas que no sistema de avaliação para asistentes.

Resultados de aprendizaxe avaliados: os mesmos que o sistema de avaliação para asistentes.

As datas, horarios e lugar de realización das probas de avaliação das diferentes convocatorias serán os sinalados no calendario de probas de avaliação aprobado pola Xunta de Facultade para o curso 2022-2023 e documentación concordante.

As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e a todo o estudiantado matriculado. De ser necesario, por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliação sinalados na guía, tales modificacións ou precisións publicaranse no mesmo soporte telemático.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Introducción al Derecho Procesal**, última edición, Tirant lo Blanch,
MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho procesal civil. Parte General**, última edición, Tirant lo Blanch,
MORENO CATENA, V.; CORTÉS DOMÍNGUEZ, V., **Derecho Procesal Civil. Parte Especial**, última edición, Tirant lo Blanch,
MONTERO AROCA, J.; GÓMEZ COLOMER, J. L.; MONTÓN REDONDO, A.; BARONA VILAR, S., **Derecho Jurisdiccional II. Proceso Civil**, última edición, Tirant lo Blanch,

GIMENO SENDRA, V., **Introducción al Derecho Procesal**, última edición, Castillo de Luna. Ediciones jurídicas,
GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil. I. El proceso de declaración. Parte general**, última edición, Castillo de Luna. Ediciones jurídicas,
GIMENO SENDRA, V., **Derecho Procesal Civil. II. Los procesos especiales**, última edición, Castillo de Luna. Ediciones jurídicas,

---

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito procesual penal/O03G081V01601

Dereito penal e procesual de menores/O03G081V01924

Procesos especiais e métodos alternativos de solución de conflictos/O03G081V01801

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito administrativo I

Materia	Dereito administrativo I			
Código	O03G730V01222			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS 9	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dereito público			
Coordinador/a	Bustillo Bolado, Roberto Orlando			
Profesorado	Bustillo Bolado, Roberto Orlando Conde Fernández, Francisco Crespo Pérez, Manuel Antonio García Gago, José Javier			
Correo-e	rbustillo@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Os obxectivos que persegue o ensino desta materia son o exame e análise do Ordenamento xurídico-administrativo, así como as distintas modalidades de Administracións públicas e os ***instrumentos xurídicos da súa actividade (con particular atención á teoría do acto administrativo e do procedemento, por unha banda, e aos contratos das Administracións, por outra).			

Competencias

Código

A1	Que os estudiantes demostren posuír e comprender coñecementos nunha área de estudo que parte da base da educación secundaria xeral e adoita atoparse a un nivel que, malia se apoiar en libros de texto avanzados, inclúe tamén algúns aspectos que implican coñecementos procedentes da vanguarda do seu campo de estudo.
A3	Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B3	Ser capaz de utilizar os principios e valores constitucionais como ferramenta de traballo da interpretación do dereito e desenvolver dialéctica xurídica
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C15	CE19 - Coñecer de forma sistemática contidos propios da parte xeral do Dereito Administrativo manexando fontes positivas, xurisprudenciais e doctrinais
C16	CE20 - Ser capaces de entender correctamente os documentos que integran con carácter xeral un expediente administrativo e de actuar conforme a Dereito nun procedemento, tanto desde da posición da Administración como desde das persoas e empresas interesadas
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións interpersoais que favorezan a eficacia interpersoal.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relationalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudo e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudo.	A1	B3	C15	D1
	A3	B4	C16	D3

Contidos

Tema

Tema 1- O Dereito Administrativo e a Administración pública: concepto e caracteres; fontes, en particular o Regulamento.

Tema 2- Os suxeitos: As Administracións públicas . e a súa organización. O administrado

Tema 3- Fundamentos da actividade administrativa: o principio de legalidade da Administración

Tema 4- Os actos administrativos: clases, elementos, eficacia, validez. O silencio administrativo

Tema 5- O procedemento administrativo

Tema 6- Os recursos administrativos

Tema 7- Coacción administrativa. En particular, a .
execución dos actos administrativos

Tema 8- Contratos do sector público

Planificación

	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Seminario	38	76	114
Lección maxistral	40.5	48.6	89.1
Resolución de problemas e/ou exercicios	1	20.9	21.9

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente

	Descripción
Seminario	Desenvolveranse (nos Grupos *B), a título de exemplo, actividades do tipo das seguintes, coa finalidade de repasar ou profundar nos contidos abordados nas sesións maxistrais: * Resolución de supostos prácticos. * Análise de contidos específicos (por exemplo, sentenzas sobre contidos do temario). * Postas en común e resolución de dúbidas. O traballo en seminarios DEBERÁ ser complementado pola/polo estudiante con traballo autónomo, e PODERÁ voluntariamente ser complementado con *tutorías individualizadas nos días e horas fixados pola Facultade de Dereito.
Lección maxistral	O profesor exporá os contidos da materia obxecto de estudio, expondo sobre a marcha preguntas aos alumnos e convidándolles a participar resolvendo cuestiós e casos. O traballo en sesión maxistral DEBERÁ ser complementado pola/polo estudiante con traballo autónomo, e PODERÁ voluntariamente ser complementado con *tutorías individualizadas nos días e horas fixados pola Facultade de Dereito.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descripción
Lección maxistral	Atenderase aos estudiantes ao termo de cada clase, e nas tutorías presenciais no despacho de profesor e, por causas xustificadas, previa concertación, en tutorías online.
Seminario	Idem
Probas	Descripción
Resolución de problemas e/ou exercicios	Idem

Avaliación

	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe
Seminario	Avaliarase a capacidade das/vos estudiantes para resolver casos prácticos, debater, expor e, en xeral, a súa participación activa. A mera asistencia non se valora. Resultado de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do conxunto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudio e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudio.	40	A1 B3 C15 D1 A3 B4 C16 D3 A4 D5

Lección maxistral	Avaliarase a capacidade das/dos estudiantes para responder oralmente PREGUNTAS E PROBAS OBXECTIVAS orais que o profesor vaia suscitar ao longo da súa exposición. A mera asistencia non se valora. Resultado de aprendizaxe: Alcanzar unha visión e comprensión do contexto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudio e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudio.	10	A1 A3 A4	B3 C16 D3 D5
Resolución de problemas e/oupráctico), podendo utilizar textos legais.	O estudiante terá que responder varias preguntas (de corte teórico e/ou	50	A1 A3 A4	B3 D3 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

1. AVALIACIÓN CONTINUA

O 50% da cualificación deriva dunha proba final e o 50% restante deriva da avaliação continua ao longo do cuatrimestre, cos seguintes mecanismos correctores:

1º.- No caso de que a avaliação continua sexa inferior á cualificación do exame, non se valorará en prexuízo do estudiante a cualificación de avaliação continua, salvo que derive de actuacións do estudiante contrarias aos deberes contidos nos apartados b, c, d e e do art. 13.2 do R.D. 1791/2010, polo que se aproba o Estatuto do Estudante Universitario.

2º.- Para que a avaliação continua poida despregar efectos favorables sobre a avaliação do estudiante, a cualificación do exame debe ser superior a 3 puntos sobre 10.

A avaliação continua deriva dunha valoración de contexto do traballo desenvolvido pola/o estudiante ao longo do curso. A título orientativo, valorarase nun 10% o traballo nos grupos A, e nun 40% do traballo nos grupos B [incluíndo aquí, de acordo cos contidos da memoria, resolución de casos prácticos (30%) + exposición e debate (10%)]. A presenza física dun estudiante en clase non é mérito algúin. O mero feito de asistir a clase non é unha actividade que reflecta ningunha actitude nin aptitude do alumno nin favorable nin desfavorable en termos académicos ou intelectuais, nin achega absolutamente ningún dato relevante que sirva para avaliar nin competencias nin habilidades nin o coñecemento e madurez alcanzado respecto dos contidos da materia -que é do que se trata, en definitiva-. En consecuencia, asistir a clase por si só NON SE VALORA. O que si se valora na avaliação continua é a asistencia activa (asistencia + participación).

Valorarase positivamente a disposición voluntaria dos alumnos para efectuar lecturas ou traballos complementarios *autorizados polo profesor, así como a participación voluntaria en actividades académicas presenciais complementarias. SALVO INSTRUCCIÓN EN CONTRARIO DO PROFESOR, OS ESTUDANTES NON PODERÁN UTILIZAR EN CLASES NINGÚN APARELLO ELÉCTRICO OU ELECTRÓNICO; CALQUERA TIPO DE APARELLO DE TALES CARACTERÍSTICAS DEBERÁ PERMANECER APAGADO E FÓRA DA VISTA DO ESTUDANTE. SALVO PERMISO EXPRESO EN CONTRARIO QUEDA PROHIBIDO GRAVAR POR CALQUERA MÉTODO A IMAXE E/OU O SON DOS PROFESORES EN CLASES PRESENCIAIS OU VIRTUAIS.

2. EXAMES

Queda prohibido en exames presenciais o uso de calquera tipo de dispositivo eléctrico ou electrónico; calquera dispositivo deberá permanecer apagado e fóra do alcance do estudiante. O incumplimento por parte dun/unha estudiante desta regra suporá o suspenso cunha cualificación 0 (cero) puntos, sen prexuízo das posibles medidas disciplinarias que resulten pertinentes.

Primeira opción - maio

O exame será oral, e o estudiante poderá durante o mesmo consultar textos legais de acordo coas instruccións facilitadas polo profesor.

Aos efectos de poder calcular o tempo medio de duración de cada exame e, con iso, poder garantir aos alumnos que os seus exames teña lugar o día da convocatoria oficial, os estudiantes que desexen asistir ao exame oral deberán previamente manifestar tal vontade a través da plataforma de teledocencia.

- Segunda opción - xullo

O exame será escrito con respuestas curtas (de corte teórico e/práctico) e durante o mesmo poderanxe consultar textos legais de acordo coas instruccións facilitadas polo profesor.

- Fin de carreira

A avaliação de fin de carreira dependerá nun 100% da nota dun exame escrito con respuestas curtas (de corte teórico e/práctico); durante o mesmo poderanxe consultar textos legais de acuerdo coas instruccións facilitadas polo profesor.

- Outros aspectos

En todos os exames da materia avaliarase o resultado de aprendizaxe prevista na guía docente: alcanzar unha visión e comprensión do contexto dos mecanismos e institucións da parte xeral do Dereito Administrativo, manexar con soltura o sistema de fontes da materia obxecto de estudio e resolver problemas xurídicos relacionados coa materia obxecto de estudio. As datas e horarios das probas de avaliação das diferentes convocatorias son as especificadas no calendario de probas de

avalación aprobado pola Xunta de Facultade

As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e a todo o estudiantado matriculado. De ser necesario, por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliación sinalados na guía, tales modificacións ou precisóns publicaranse no mesmo soporte telemático

---

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Parada Vázquez, R., **Derecho Administrativo I y II**, última edición, Open Ediciones Universitarias, -

Martín Rebollo, L., **Leyes Administrativas**, Última edición, Aranzadi, -

Martín Rebollo, L., **Manual de las Leyes Administrativas**, última edición, Aranzadi, -

Gamero Casado, E. (Dir.), **Tratado de procedimiento administrativo común y régimen jurídico de las Administraciones Públicas (2 vols.)**, última edición, Tirant lo Blanch, -

Fernández Farreres, G., **Sistema de Derecho Administrativo**, última edición, Aranzadi,

Bibliografía Complementaria

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito administrativo II/O03G081V01503

Xurisdicións contenciosa-administrativa e social/O03G081V01604

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito: Dereito constitucional I/O03G081V01103

Dereito: Dereito constitucional II/O03G081V01204

Dereito: Teoría do dereito/O03G081V01102

Outros comentarios

Recoméndase levar a materia "ao día"

DATOS IDENTIFICATIVOS

Dereito civil II. Dereitos reais

Materia	Dereito civil II.			
	Dereitos reais			
Código	O03G730V01223			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Galego			
Departamento	Dereito privado			
Coordinador/a	de Franco Paz, Fernando			
Profesorado	de Franco Paz, Fernando			
Correo-e	ffranco@uvigo.es			
Web				
Descripción xeral	Materia de carácter obligatorio que trata da posesión; o concepto de derecho real, a súa adquisición e extinción; o derecho real de propiedad; os derechos reais limitados; a publicidade rexistral dos mesmos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.			

Competencias

Código

A2	Que os estudiantes saibam aplicar os seus coñecementos ó seu traballo ou vocación dunha forma profesional e posúan as competencias que adoitan demostrarse por medio da elaboración e defensa de argumentos e a resolución de problemas dentro da súa área de estudo.
A3	Que os estudiantes teñan a capacidade de reunir e interpretar datos relevantes (normalmente dentro da súa área de estudo) para emitir xuízos que inclúan unha reflexión sobre temas relevantes de índole social, científica ou ética.
A4	Que os estudiantes poidan transmitir información, ideas, problemas e solución a un público tanto especializado coma non especializado.
B1	Coñecer a función do Dereito como sistema regulador das relacións sociais.
B4	Ser capaz de identificar problemas xurídicos e abordar a súa solución de modo interdisciplinar
C40	CE48 - Ser capaz de identificar problemas xurídicos de Dereito civil, abordando a súa solución mediante a procura, interpretación e aplicación da normativa civil aplicable ao suposto concreto
C41	CE49 - Coñecer as normas civís relativas aos Dereitos Reais en canto á súa adquisición, extinción e perda, cun específico estudo do derecho real de propiedad e dos derechos reais limitados, xunto cos modos de publicidade dos devanditos Dereitos reais
D1	Capacidade de análise e síntese para a elaboración e defensa de argumentos, así como, organización, planificación e utilización do tempo ante situacións de presión.
D2	Uso de linguas estranxeiras nas actividades das diferentes materias.
D3	Capacidade para a toma de decisións de forma autónoma e independente de liderado e capacidade para o traballo cooperativo en equipo, como habilidades nas relacións inter persoais que favorezan a eficacia inter persoal.
D4	Capacidade de comportarse de maneira ética e con responsabilidade social como cidadán e como profesional, respectando a diversidade e multiculturalidade.
D5	Ser capaz de resolver problemas e interpretar datos derivados da realidade en relación co seu significado e relationalos coas distintas ramas do ordenamento xurídico.

Resultados de aprendizaxe

Resultados previstos na materia

Resultados de Formación e Aprendizaxe

Materia que trata do concepto do derecho real, a súa adquisición e extinción, do derecho real de propiedad e dos derechos reais limitados, xunto coa posesión e a publicidade rexistral. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito Civil.	A2	B1	C40	D1
	A3	B4	C41	D2
	A4			D3
				D4
				D5

Contidos

Tema

Tema *I: A posesión.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Concepto. 2. Clases. 3. Suxetos da posesión. 4. O obxecto da posesión. 5. Adquisición da posesión. 6. A continuación da posesión: as presuncións *posesorias. 7. A perda da posesión. 8. Os efectos da posesión. 9. A liquidación do estado *posesorio. 10. A adquisición a *non dominio. 11. A protección da posesión.
Tema *II: Os dereitos reais.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Os dereitos reais 1.1. Concepto e caracteres. 1.2. Clasificación dos dereitos reais. 2. Distinción entre os dereitos reais e de crédito. 3. Estrutura dos dereitos reais. 3.1. Os suxeitos. 3.2. Obxecto. 3.3. Contido.
Tema *III: A adquisición e extinción dos dereitos reais.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A adquisición: *art. 609 do Código Civil. 2. Adquisición orixinaria e *derivativa. 2.1. Adquisición orixinaria. 2.2. Adquisición *derivativa. 3. A adquisición ou transmisión *derivativa 3.1. O sistema do título e o modo. 3.1.1. O título 3.1.2. O modo ou tradición. 3.1.2.1. Concepto. 3.1.2.2. Clases. 4. A extinción: causas.
Tema *IV: A propiedade.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Evolución histórica e concepto actual. 2. O contido da propiedade. 2.1. A facultade de goce. 2.2. A facultade de disposición. 2.3. A facultade de exclusión. 2.3. Límites e limitacións ao poder de goce. 2.4. A *medianería. 2.5. As prohibicións de dispor. 3. As propiedades especiais.
Tema *V: A *copropiedad. A propiedade horizontal.	<p>*I. A *copropiedad.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Comunidade e *copropiedad. 2. As comunidades romana e *germánica. 3. A *copropiedad por cotas. Régime xurídico. 3.1. Facultades e deberes dos comuneiros en relación coa cousa común. 3.2. Disposición da cota privativa. 4. A división da cousa común. 4.1. A acción da división. 4.2. Límites da división. 4.3. Procedementos para a división. 4.4. Efectos da división. <p>*II. A propiedade horizontal.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Regulación legal. 2. Constitución. O título constitutivo. Os *Estatutos e as normas de régime interior. 3. Elementos comúns e privativos. 4. A cota de participación. 5. Dereitos e obligacións dos propietarios. 6. Régime de administración e representación. Órganos. 7. Extinción
Tema VIN: A protección da propiedade.	<ol style="list-style-type: none"> 1. A acción *reinvindicatoria. 2. A acción *negatoria. 3. A acción de cerramento de leiras. 4. A acción de deslinde e *amojonamiento.

Tema *VII: A ocupación. A *accesión. A *usuacpción.	<ul style="list-style-type: none"> *I. A ocupación. 1. Concepto e requisitos. 2. Bens excluídos do ámbito da ocupación. 3. O achado. 4. O tesouro oculto. 5. Animais escapados. <ul style="list-style-type: none"> *II. A *accesión. 1. *Accesión de inmóvel a inmóvel. 2. *Accesión de móble a inmóvel. 3. *Accesión investida. 4. *Accesión de móble a móble. <ul style="list-style-type: none"> *III. A *usuacpción. 1. Ideas xerais. 2. Clases de *usuacpción: ordinaria e extraordinaria. 3. Suxeito e obxecto. 4. Requisitos da posesión. 5. Requisitos especiais da *usuacpción ordinaria. 6. Os prazos *posesorios. 7. Renuncia da *usuacpción.
Tema *VIII. O *usufructo.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Concepto. 2. Constitución. 3. Elementos obxectivos e subxectivos. 4. Contido. 4.1. Obrigacións e dereitos do *usufructuario. 4.2. Obrigacións e dereitos do nó propietario. 5. Extinción. 6. Os dereitos de uso e habitación.
Tema *IX. Outros dereitos reais de goce.	<ul style="list-style-type: none"> *I. As servidumes. 1. Concepto. As servidumes *prediales e persoais. 2. Clasificación. 3. Constitución. 4. Contido. 5. Extinción. <ul style="list-style-type: none"> *II. O derecho de superficie. 1. Concepto e caracteres. 2. Regulación e clases. <ul style="list-style-type: none"> *III. Os dereitos de voo e subsolo.
Tema *X. Os dereitos reais de garantía: a peza.	<ul style="list-style-type: none"> *I. As garantías reais. 1.1. Concepto. 1.2. Caracteres. <ul style="list-style-type: none"> *II. A peza. 2.1. Concepto e caracteres. 2.2. Constitución. 2.3. Contido. 2.4. Extinción.
Tema *XI: A hipoteca.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Concepto. 2. Caracteres. 3. Obxecto. 4. Constitución. 5. Contido. 6. A transmisión da leira hipotecada.
Tema *XII: Os dereitos reais de adquisición preferente.	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ideas xerais. 2. O tenteo e retracto. 3. O retracto legal. 4. O retracto convencional. 5. O derecho de opción.
Tema *XIII: O Dereito Inmobiliario Rexistral.	<ul style="list-style-type: none"> 1. O Rexistro da Propiedade. 2. Sistema de folio real e libros rexistrals. 3. A leira rexistral. 4. Os principios rexistrals. Especial referencia á fe *pública rexistra. 5. Procedemento rexistral. 6. Os asentos rexistrals.

Planificación	Horas na aula	Horas fóra da aula	Horas totais
Lección maxistral	33	47.5	80.5
Estudo de casos	19.5	0	19.5
Exame de preguntas obxectivas	1	49	50

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientador, considerando a heteroxeneidade do alumnado.

Metodoloxía docente	Descripción
Lección maxistral	Exposición por parte do profesor dos contidos sobre a materia obxecto de estudo.
Estudo de casos	Casos reais coa finalidade de coñecelos, interpretalos, resolvélos, xerar hipótese, reflexionar e completar coñecementos.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descripción
Lección maxistral	As dúbidas serán resoltas en *tutorías, ben *presencialmente, ben *telemáticamente (mediante correo electrónico ou plataformas de *teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Estudo de casos	As dúbidas serán resoltas en *tutorías, ben *presencialmente, ben *telemáticamente (mediante correo electrónico ou plataformas de *teledocencia) baixo a modalidade de concertación previa.
Probas	Descripción
Exame de preguntas obxectivas	

Avaliación	Descripción	Cualificación	Resultados de Formación e Aprendizaxe	
Estudo de casos	*Formulación dunha situación real, ou que poida producirse, sendo analizada desde o punto de vista xurídico por escrito, por parte de cada alumno. Posteriormente, dita situación será obxecto de debate polos alumnos, actuando o profesor como guía. Resultados de aprendizaxe: estudio acerca da posesión; o concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción; o dereito real de propiedade; os dereitos reais limitados; a publicidade rexistral dos mesmos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.	20	A2 A3 A4	B1 B4 C40 C41 D1 D2 D3 D4 D5
Exame de preguntas obxectivas	*Formulación de preguntas que abarcarán todo o contido da materia, e cuxa resposta ha de ser breve (unha ou dúas frases, ou soamente palabras). Resultados de aprendizaxe: estudio acerca da posesión; o concepto de dereito real, a súa adquisición e extinción; o dereito real de propiedade; os dereitos reais limitados; a publicidade rexistral dos mesmos. Permite coñecer institucións xurídicas esenciais no Dereito civil.	80	A2 B4	B1 C40 C41 D2 D3 D4 D5

Outros comentarios sobre a Avaliación

Para superar a materia, os alumnos terán que fazer o exame final sobre teoría, e acollerse á avaliación continua das prácticas, ou fazer o exame final sobre práctica.

Primeira edición das actas:

Os alumnos terán que fazer un exame final de teoría, no que se lle formularán preguntas de resposta corta; a súa cualificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Os alumnos que se acollan á avaliación continua serán avaliados das prácticas realizadas en clase. Concretamente, a elaboración das mesmas, xunto coa participación na súa resolución, serán o obxecto desa avaliación, que suporá como máximo un 20% da cualificación global.

Enténdese que un alumno se acolle á avaliación continua se entrega unha práctica durante o cuatrimestre, e solamente poderá renunciar a dita avaliación se xustifica que non pudo realizar as demás prácticas por causas alleas a súa vontade (enfermidade, etc.).

Os alumnos que non se acollan á avaliación continua terán que facer o exame final de teoría (en iguais condicións que os alumnos que se acollan avaliación continua) e un examen final de práctica, cuxa cualificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

Segunda edición das actas:

Os alumnos terán que facer un exame final sobre teoría, no que se lle formularán preguntas de resposta corta; a súa cualificación suporá, como máximo, un 80% da cualificación global.

Se se acollerón á avaliación continua, conservarán a súa cualificación das prácticas realizadas durante o cuatrimestre.

Se non se acollerón á avaliación continua terán que facer un exame final sobre práctica, cuxa cualificación suporá, como máximo, o 20% da cualificación global.

A avaliación de fin de carreira levarase a cabo da mesma manera que a dos alumnos que non se acollerón á avaliación continua.

As probas sinaladas permiten acadar as competencias e resultados de aprendizaxe da materia.

Os exames celebraranse segundo o calendario aprobado pola Xunta de Facultade de Dereito para o curso 2022-2023.

As cualificacións publicaranse na plataforma interna ou aula virtual oficial da Universidade de Vigo con acceso limitado ao profesorado da materia e a todo o estudiantado matriculado. De ser necesario, por motivos excepcionais, modificar ou precisar os métodos de avaliación sinalados na guía, tales modificacións ou precisións publicaranse no mesmo soporte telemático.

Bibliografía. Fontes de información

Bibliografía Básica

Bibliografía Complementaria

O`CALLAGHAN, X., **Compendio de Derecho Civil, tomo III**, última edición,

ALBALADEJO, M., **Derecho Civil, tomo III**, última edición,

BERCOVITZ RODRÍGUEZ-CANO, B., **Derechos Reales y Derecho Inmobiliario Registral**, última edición,

LASARTE, C., **Principios de Derecho Civil, tomos IV y V**, última edición,

---

Recomendacións

Materias que continúan o temario

Dereito civil III. Familia e sucesións/O03G081V01501

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Dereito civil I. Obrigas e contratos/O03G081V01301

Outros comentarios

Os alumnos deberán dispor dunha edición actualizada do Código Civil.

Para a realización das prácticas (avaliación continua), ou do exame de práctica, os alumnos soamente poderán utilizar material de apoio en soporte de papel.

DATOS IDENTIFICATIVOS**Macroeconomía**

Materia	Macroeconomía			
Código	O03G730V01224			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS	Sinale	Curso	Cuadrimestre
	6	OB	2	2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento Fundamentos da análise económica e historia e institucións económicas				
Coordinador/a	Vázquez Barquero, José Ángel			
Profesorado	Vázquez Barquero, José Ángel			
Correo-e	jvazquez@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----

DATOS IDENTIFICATIVOS**Contabilidade financeira II**

Materia	Contabilidade financeira II			
Código	O03G730V01225			
Titulación	PCEO Grao en Administración e Dirección de Empresas/Grao en Dereito			
Descriptores	Creditos ECTS 6	Sinale OB	Curso 2	Cuadrimestre 2c
Lingua de impartición	Castelán Galego			
Departamento	Economía financeira e contabilidade			
Coordinador/a	Gallego Rodríguez, María Elena			
Profesorado	Gallego Rodríguez, María Elena			
Correo-e	egallego@uvigo.es			

----- GUÍA DOCENTE NON PUBLICADA -----